

ПОЛІКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ ЯК НАУКОВА ДЕФІНІЦІЯ ТА ВИМОГА СЬОГОДЕННЯ

УДК 316.72-043.86:005.336.2:[378.147:7.071.3]:001.8:316.4.051
DOI: <https://doi.org/10.24919/2308-4634.2024.316391>

Ірина Западинська, кандидат педагогічних наук,
доцент кафедри іноземної філології та перекладу
Вінницького торговельно-економічного інституту ДТЕУ

ПОЛІКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ ЯК НАУКОВА ДЕФІНІЦІЯ ТА ВИМОГА СЬОГОДЕННЯ

У статті схарактеризовано полікультурну компетентність майбутніх перекладачів як наукову дефініцію та вимогу сьогодення. Представлено найбільш актуальні думки науковців щодо підготовки конкурентоспроможного перекладача у світлі вимог полікультурної освіти, визначення полікультурної компетентності та полікультурної компетентності перекладача. Враховуючи здобутки вітчизняних наукових студій подано власне розуміння полікультурної компетентності перекладача – інтегративної якості фахівця, що відображає готовність і здатність забезпечувати успішність міжкультурної взаємодії між представниками різних лінгвокультур на основі врахування етнокультурних норм, уявлень, цінностей, особливостей вербальної та невербальної поведінки.

Ключові слова: майбутні перекладачі; полікультурна освіта; полікультурна компетентність; професійна компетентність; професійна підготовка.

Лім. 13.

**Iryna Zapadynska, Ph.D. (Pedagogy), Associate Professor of the
Foreign Philology and Translation Department,
Vinnytsya Institute of Trade and Economics of SUTE**

POLYCULTURAL COMPETENCE OF FUTURE TRANSLATORS AS A SCIENTIFIC DEFINITION AND TODAY'S REQUIREMENT

The article characterizes the multicultural competence of future translators as a scientific definition and today's requirement. Attention is focused on the fact that activities in the field of intercultural cooperation require a high level of the translator's general culture, in particular the culture of international communication, because his professional vocation is not only to help representatives of different languages and cultures participating in the discourse to understand each other but also to support an atmosphere of cooperation, tolerance, equality and respect between interlocutors, which would prove that diversity is the basis for dialogue as a principle of international and international cooperation. It is noted that the linguistic and cultural pluralism of the modern world has exacerbated society's need for qualified translators, whose effective professional activity requires properly formed multicultural competence. The most relevant opinions of scientists regarding the training of a competitive translator in the light of the requirements of multicultural education, the definition of multicultural competence and the multicultural competence of a translator are presented. The significance of the multicultural aspect of the translator's activity is indicated, which, in addition to a high level of language knowledge, must also possess personal qualities that will ensure the effectiveness of this activity, namely: initiative, the ability to work with people, quickly respond to a change in the situation, a flexible approach to the situation, work capacity, the ability to quick learning, situation analysis, stress resistance, culture of international communication and tolerance. Accordingly, the content of the professional training of future translators should meet the requirements of modern multicultural education, and the result should be the formed multicultural competence, which is defined as the integrative quality of a specialist, which reflects the readiness and ability to ensure the success of intercultural interaction between representatives of different linguistic cultures based on taking into account ethnocultural norms, ideas, values, features of verbal and non-verbal behaviour.

Keywords: future translators; multicultural education; multicultural competence; professional competence; professional training.

Постановка проблеми. Проблема підготовки конкурентоспроможного перекладача, на думку Є. Беседіної, перебуває сьогодні у низці найважливіших педагогічних проблем, що вимагають серйозного вивчення й рішення в умовах диверсифікації вітчизняної вищої професійної освіти та її подальшої модернізації. Її актуальність зумовлена потребою суспільства, яка зросла, й ринку перекладацьких послуг, що формується, у творчій особистості фахівця, який володіє: високим рівнем професіоналізму у сфері перек-

ладу й міжкультурної комунікації, лінгвокомунікативної та соціокультурної компетентності, творчої ініціативи; фундаментальною грамотністю, а також безупинно розвиває особистісні світоглядні й професійно важливі якості [1, 38]. Погоджуємося з М. Онищенко, що сьогодні в Україні перекладацький сектор затребуваний практично в усіх галузях суспільного життя і це зумовлює перегляд фахової підготовки майбутніх перекладачів, висуває на одне з перших місць полікультурну компетентність як невід'ємну складову професійної майстерності

сучасного висококваліфікованого спеціаліста. Авторка акцентує увагу на тому, що недостатня сформованість полікультурної компетентності перешкоджає особистісному зростанню здобувачів вищої освіти, а надто майбутніх перекладачів, і негативно впливає на ефективність всього освітнього процесу. Відповідно, полікультурна компетентність майбутніх перекладачів як важлива умова для здійснення продуктивної професійної діяльності набуває особливого значення [8, 108].

Аналіз останніх досліджень і публікацій засвідчив наявність ґрунтовних напрацювань з питань полікультурної освіти, формування полікультурної компетентності майбутніх фахівців різних спеціальностей, як її результату, у вітчизняних наукових студіях (Т. Атрощенко, І. Бахов, С. Вітвицька, Л. Воротняк, Л. Гончаренко, Л. Зданевич, Р. Кравець, М. Моцар, М. Онищенко, Л. Перетяга, С. Сисоєва, І. Соколова, Г. Суткевич, Л. Хомич, Л. Чередниченко, Н. Якса та ін.). Різні аспекти професійної підготовки майбутніх перекладачів є предметом дослідження І. Голуб, Ю. Колос, І. Мацегори, О. Мацюк, А. Онищук, Р. Тарасенко, Л. Черноватого, А. Янковець та ін. Позитивом вважаємо наявність вагомого пласту напрацювань, предметом дослідження яких є професійна компетентність перекладачів і наголошуємо на необхідності привернення уваги науковців до проблеми формування у цих фахівців полікультурної компетентності як вагомий передумови здійснення ефективної професійної діяльності в умовах полікультурного, мультилінгвального світу.

Мега статті – обґрунтувати наукову дефініцію “полікультурна компетентність майбутніх перекладачів” та довести її вагомість.

Виклад основного матеріалу. Підготовка молоді до життя в полікультурному світі належить, на думку Т. Веретенко, до пріоритетних завдань освіти. Однією з найважливіших функцій закладу освіти авторка вважає навчити людей жити разом, допомогти їм перетворити сучасну взаємозалежність держав і етносів на справжню солідарність. З цієї метою освіта має сприяти тому, щоб, з одного боку, людина усвідомила свої корені й тим самим могла визначити місце, яке вона займає у світі, і, з іншого – прищепити їй повагу до інших культур. Цілком слушно, що освіта, яка покликана забезпечувати дуже важливий процес розвитку когнітивних, соціальних, емоційних характеристик особистості, не може не реагувати на події, що відбуваються в суспільстві, а навпаки, може допомогти йому сформувати в молоді гуманну модель поведінки і ставлення до людей інших націй [3]. Погоджуємося з Т. Веретенко, що полікультурна освіта пов’язана з формуванням у студентів демократичного світогляду, для чого необхідним є ознайомлення з демократичними цінностями. Традиції

добросусідства як важливий соціальний механізм, що підтримує цілісність народу, виконують також багато інших важливих функцій, серед яких: регуляція стосунків людей, які живуть поруч; взаємодопомога; виховання доброзичливості й товарищескості у молодих людей, які включені в повсякденну систему відносин з іншими людьми. Полікультурна освіта орієнтована на формування особистості з глобальним мисленням у всій повноті інтелектуального, культурного, психологічного та соціального розвитку [3].

Мовний і культурний плюралізм сучасного світу загострив потребу суспільства у кваліфікованих перекладачах, попит на яких стрімко зростає, що не тільки зумовило перегляд ставлення до фахівця з перекладу, а й висунуло нові вимоги до його професійної підготовки. Як стверджує М. Онищенко, сучасний фахівець з перекладу – це “професіонал, який не тільки повинен мати фундаментальні знання у професійній галузі, володіти кількома іноземними мовами та використовувати їх у різних сферах діяльності, а й вміти пристосуватися до способу мислення та стилю автора висловлювання, оперувати додатковими країнознавчими, історичними, культурними, політичними та економічними знаннями, необхідними для успішної співпраці з представниками іншої соціумів” [7].

У сучасному світі, завдяки тенденціям інтернаціоналізації та глобалізації, дедалі більше зростає важливість ефективної міжкультурної комунікації, яку, на наш погляд, забезпечать необхідні у сфері ділового спілкування уміння: правильно організувати процес перекладу, який включає консультації з представниками іншої культури; самостійно знаходити необхідну інформацію про культурні особливості різних країн і культур; вміння адаптувати текст документа, листа чи технічної інструкції залежно від культури тієї країни чи групи людей, яким цей документ, інструкція чи лист написані; працювати у полікультурній команді, коли спілкування з іншими учасниками команди відбувається із використанням різних засобів телекомунікації. Тобто, йдеться про полікультурний аспект діяльності перекладача, який, окрім високого рівня знання мови, повинен також володіти особистісними якостями, що забезпечать ефективність цієї діяльності, а саме: ініціативність, уміння працювати з людьми, оперативно реагувати на зміну ситуації, гнучкий підхід до ситуації, працездатність, здатність до швидкого навчання, аналізу ситуації стресостійкість, культура міжнаціонального спілкування та толерантність.

Слушною є думка О. Чередниченка, згідно з якою глобалізація як процес руйнування інформаційних кордонів та поглиблення транскордонної співпраці змінює характер мовної комунікації, передусім завдяки зміні її просторово-часових і

ПОЛІКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ ЯК НАУКОВА ДЕФІНІЦІЯ ТА ВИМОГА СЬОГОДЕННЯ

особистісних характеристик. Науковець зауважує, що з одного боку, практична двомовність (багатомовність) комунікантів як передумова побудови глобального суспільства веде до згорання перекладацької діяльності. З іншого – вона стимулює її розвиток, оскільки складна інформація завжди легше сприйматиметься рідною мовою. Крім того, на думку автора, існує небезпека розчинення національних спільнот у глобальному суспільстві й цілковитої втрати ними культурної ідентичності в разі, коли у внутрішньо-національних комунікаціях переважатиме глобальна мова. Усвідомлення цієї небезпеки підштовхує нації до самозахисту, одним із засобів якого є переклад. Будучи посередником у міжмовній та міжкультурній комунікації, переклад виступає як охоронець власної мови та культури і працює на їхній розвиток [12, 169–170].

На основі аналізу вітчизняних і зарубіжних наукових студій О. Мартинюк приходять до висновку, що концепція перекладацької освіти ґрунтується на компетентісному підході у навчанні майбутніх фахівців і, відповідно, формування професійної компетенції перекладача спрямовуватися на забезпечення ним таких основних функцій: письмової та (або) усної комунікації у різних (або певних) сферах суспільної діяльності; застосування сучасних методів збирання та оброблення інформації, використання глобальних інформаційних мереж, автоматизованих пошукових систем, електронних баз даних, глосаріїв та довідників; проведення наукових досліджень у сфері професійної діяльності. Важливими особистісними характеристиками фахівця педагога вважають такі: ерудованість, розвинену культуру мислення, вміння зрозуміло, чітко і логічно висловлюватись в усній та (або) письмовій формах, організаційні здібності, здатність до самонавчання, аналізу та критичного оцінювання досвіду професійної сфери тощо [5].

Аналіз професійної діяльності перекладача і вимог, які висуваються до його знань, умінь, навичок і професійно важливих особистісних якостей дозволив Л. Поліщук та Т. Пушкар визначити структуру іншомовної професійно-орієнтованої комунікативної компетентності перекладача у сфері професійної комунікації та виокремити такі її складові: іншомовна комунікативна компетенція; власне перекладацька компетенція; комунікативна компетенція в рідній мові соціально-психологічна компетенція; міжкультурна компетенція; загальнокультурна компетенція; предметна компетенція у сфері основної спеціальності; самоосвітня компетенція [9]. Л. Черноватий вважає, що до складу перекладацької компетентності як вагомій передумови професійної діяльності цих фахівців входять також фахова, інтелектуальна, мовна, мовленнєва, семантична, текстотвірна, інтерпретаційна та міжкультурна компетентності [13].

Ми поділяємо думку О. Біди та співавторів, що в контексті вимог сучасної полікультурної освіти, професійної компетентності треба розглядати полікультурну компетентність – “здатність особистості гармонійно реалізовувати полікультурні компетенції, володіючи сумою полікультурних знань та мовленнєвими навичками, адекватно і дипломатично налагоджувати процес міжкультурної взаємодії, толерантно ставитись до людей різних національностей з метою кваліфікованого вирішення завдань” [2, 18]. Аналізуючи визначення компетентностей різними вченими, науковці роблять висновок, що полікультурна компетентність є однією з ключових компетентностей, що виділяється як Радою Європи, так і провідними методичними центрами українського освітнього фонду. Під полікультурною компетентністю розуміють “комплексну характеристику індивіда, результативний блок, сформований через знання не тільки рідної, а й інших культур, поведінкові реакції в умовах міжкультурного спілкування та Діалогу Культур” [2, 18].

Полікультурна компетентність визначається Є. Степановим як “інструмент вияву професійних якостей фахівця, які можуть повноцінно виявлятися за умови формування особистісних рис, затребуваних у будь-якій професії” [10]. Автор акцентує увагу на таких чеснотах, як толерантність, чесність, порядність, справедливість, довіра, відповідальність, культура міжнаціонального спілкування тощо і вважає, що саме вони становлять основу професійної поведінки фахівця [10].

Як “сукупність соціокультурних знань; навичок і умінь позитивної міжетнічної комунікації; особистісних якостей та гуманістичних цінностей, необхідних для ефективної життєдіяльності в полікультурному середовищі” розуміє полікультурну компетентність Л. Столярчук [11, 97]. Дослідниця акцентує увагу на тому, що формування полікультурної компетентності студентів закладів вищої освіти в процесі вивчення іноземних мов базується на поєднанні процесів оволодіння лінгвістичними аспектами мови з культурологічними знаннями, що сприяє накопиченню необхідних для ефективної міжкультурної комунікації полікультурних знань та становленню особистісних якостей молоді, здатної не лише адекватно реагувати на прояви іншої культури та виявляти готовність до міжкультурної взаємодії в поліетнічному середовищі, а й виступати носієм, зберігачем і ретранслятором кращих зразків рідної, української та світової культур. Л. Столярчук наполягає на перегляді алгоритму роботи з мовними матеріалами (виділення в них культурного компонента) та доповненні лінгвістичних вправ культурологічними, заснованими на культурі носіїв мови [11, 99]. Солідарні з авторкою, що концепція діалогу культур припускає наявність, як мінімум, двох різних культур у процесі підготовки

до реальної міжкультурної комунікації. Відповідно, невід'ємним компонентом процесу навчання іноземної мови та культури є вивчення рідної культури, так як вона виступає ключем до розуміння культури іноземної. Тому будь-які знання, що здобуваються за допомогою іноземної мови, будуть сприйматися тільки через призму знань, сформованих у процесі оволодіння рідною культурою. Навчати культури країни досліджуваної мови означає вчити дізнаватися, розуміти, оцінювати пріоритети іншого народу. Однак, як зазначає Л. Столярчук, ідеї полікультурної комунікації можуть виявитися лише модною течією, якщо студенти не володіють основами рідної національної культури. Оволодіння цінностями рідної культури робить сприйняття ними інших культур більш точним і всебічним, а обов'язковим моментом у вивченні іншомовної культури має бути зіставлення її з рідною [11, 99].

Вагомою для нашого дослідження є позиція Н. Бориско, згідно з якою у полікультурному суспільстві перекладач, який вільно володіє іноземною мовою, повинен ще бути обізнаним з комунікативними ознаками багатьох культур, адже, здійснюючи комунікативні акти перекладу іноземною мовою, він повинен постійно усвідомлювати особливості культур народів, представники яких беруть участь в інтеракції, для забезпечення основної мети спілкування – взаєморозуміння. Необхідною умовою підготовки перекладачів авторка виокремлює формування полікультурної компетентності перекладача як складової професійної компетентності, яка об'єднує професійні знання та вміння, систему ціннісних орієнтацій, здатність ефективно використовувати отримані знання та вміння набувати нові, вирішувати проблемно-когнітивні тощо. Полікультурна компетентність сприяє формуванню у студентів полікультурної світоглядної позиції, яка передбачає визнання рівноцінності інших культурних, мовних, релігійних уподобань, виховання, завдяки правильному добору іншомовного навчального матеріалу, толерантного ставлення до них, розвиток особистості, здатної до міжкультурної взаємодії, діалогу культур [3, 81].

Як зазначає М. Моцар, у зв'язку з інтеграцією України у світове співтовариство та розвитком міжнародних відносин помітно зріс інтерес до вивчення іноземних мов, а зі зростанням попиту на фахівців з іноземних мов підвищуються вимоги до ефективності та якості їх підготовки. Інтенсивно ведеться пошук напрямів, методів навчання, їх удосконалення, розробка та впровадження у навчальний процес технологічну, мотиваційну, етичну, соціальну і поведінкову складові [6, 1]. Дослідниця трактує полікультурну компетентність перекладача як “інтегративне новоутворення, яке об'єднує знання, вміння й особистісні якості, які формуються з метою досягнення позитивної взаємодії, взаємо-

збагачення та входження до світового культурного контексту і розвиваються впродовж життя в процесі спілкування з представниками двох або більше культур, та її структуру, яка є сукупністю соціального, полікультурного, аутопсихологічного, когнітивного, інформаційно-технологічного, персонального, комунікативного компонентів. Поняття компетентності охоплює когнітивну, операційно-технологічну, мотиваційну, етичну, соціальну і поведінкову складові” [6, 6].

Висновки та перспективи подальших досліджень. В умовах полікультурного суспільства у своїй професійній діяльності перекладач стикається з факторами, які висувають нові вимоги до його полікультурної компетентності. Діяльність у сфері міжкультурного співробітництва передбачає високий рівень загальної культури перекладача, зокрема культури міжнаціонального спілкування, адже його професійне покликання полягає не тільки в тому, щоб допомогти представникам різних мов і культур, які беруть участь у дискурсі, зрозуміти один одного, а й підтримати атмосферу співпраці, толерантності, рівноправності та поваги між співрозмовниками, яка довела б, що різноманітність – це основа для діалогу як принципу міжнаціональної та міжнародної співпраці. Відповідно, зміст професійної підготовки майбутніх перекладачів повинен відповідати вимогам сучасної полікультурної освіти, а результатом повинна стати – сформована полікультурна компетентність, яку розуміємо як інтегративну якість фахівця, що відображає готовність і здатність забезпечувати успішність міжкультурної взаємодії між представниками різних лінгвокультур на основі врахування етнокультурних норм, уявлень, цінностей, особливостей вербальної та невербальної поведінки.

ЛІТЕРАТУРА

1. Беседина С.В. Концептуальна модель професійної підготовки конкурентоспроможних перекладачів в умовах диверсифікації вищої освіти. URL: http://www.nbuiv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Pfto/2009_3/files/ped_2009_03_07_Besedina.pdf.
2. Біда О.А., Дзямко В.Й., Маринець М.В. Полікультурна компетентність як складова професійної компетентності студентів – майбутніх фахівців соціономічної сфери. *Наукові записки. Серія: Педагогічні науки* / ред. кол.: В.Ф.Черкасов та ін. Кропивницький ПВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2020. Вип. 188. С. 16–20.
3. Бориско Н.Ф. Діалог культур: необхідність, можливість і межі. *Іноземні мови*. 2003. № 2. С. 77–81.
4. Веретенко Т. Полікультурна освіта – актуальна проблема вищої школи. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/323/1/T_Veretenko_UAV_2012_SP&KO_IPSP.pdf
5. Мартинюк О.В. Проблеми професійної підготовки перекладачів у педагогічних дослідженнях вітчизняних та зарубіжних науковців. URL: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/Narodna_osvita/vupysku/15/statii/martinuk.htm
6. Моцар М.М. Формування полікультурної компе-

ПОЛІКУЛЬТУРНА КОМПЕТЕНТНІСТЬ МАЙБУТНІХ ПЕРЕКЛАДАЧІВ ЯК НАУКОВА ДЕФІНІЦІЯ ТА ВИМОГА СЬОГОДЕННЯ

тентності майбутніх перекладачів з використанням технологій дистанційного навчання : автореф. дис. ... канд. пед. наук : 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти. Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. Київ, 2018. 25 с.

7. Онищенко М.Ю. До питання про структуру полікультурної компетентності майбутніх перекладачів. *Збірник наукових праць Херсонського державного університету. Педагогічні науки*. 2017. Вип. 80(3). С. 187–192.

8. Онищенко М.Ю. Полікультурна компетентність майбутніх перекладачів як важлива складова професійної компетентності. *Вісник Чернігівського національного педагогічного університету імені Т.Г. Шевченка (Серія: педагогічні науки)*, 2017. Вип. 148. С. 108–113.

9. Поліщук Л., Пушкар Т. Формування професійної компетенції студентів спеціальності “Переклад” у сучасних умовах. *Подолання мовних та комунікативних бар’єрів : освіта, наука, культура : збірник наукових праць*. Київ : НАУ, 2019. С. 440–448.

10. Степанов Є.П. Проблема формування культури міжетнічних відносин у сучасній педагогічній науці. *Освіта Донбасу*, 2010. № 2. С. 12–16.

11. Столярчук Л. Формування полікультурної компетентності студентів у процесі вивчення іноземних мов. *Обрії*. 2014. № 1. С. 95–99.

12. Чередниченко О.І. Про мову і переклад : мова в соціокультурному просторі, переклад як міжкультурна комунікація. Київ, 2007. 247 с.

13. Чернової Л. Особливості навчально-методичних матеріалів для підготовки перекладачів. *Вісник Сум. держ. ун-ту. Серія : Філологічні науки*. 2002. № 4 (37). С. 184–188.

REFERENCES

1. Besedina Y.V. Kontseptualna model profesiinoi pidhotovky konkurentospromozhnykh perekladachiv v umovakh dyversyfikatsii vyshchoi osvity [Conceptual model of professional training of competitive translators in the conditions of higher education diversification]. Available at: http://www.nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Pfto/2009_3/files/ped_2009_03_07_Besedina.pdf. [in Ukrainian].

2. Bida, O.A., Dziamko, V.I. & Marynets, M.V. (2020). Polikultura kompetentnist yak skladova profesiinoi kompetentnosti studentiv – maibutnikh fakhivtsiv sotsionomichnoi sfery [Multicultural competence as a component of the professional competence of students – future specialists in the socionomic sphere]. *Scientific notes*. (Ed.). V.F. Cherkasov et al. Vol.188. *Series: Pedagogical Sciences*. pp. 16–20. [in Ukrainian].

3. Borysko, N.F. (2003). Dialoh kultur: neobkhdnist, mozhlyvist i mezhi [Dialogue of cultures: necessity, opportunity and limits]. *Foreign languages*. No. 2. pp. 77–81. [in Ukrainian].

4. Veretenko, T. Polikultura osvita – aktualna problema vyshchoi shkoly [Multicultural education is an urgent problem of higher education]. Available at: <https://elibrary.kubg.edu>

[ua/id/eprint/323/1/T_Veretenko_UAV_2012_SP&KO_IPSP.pdf](https://elibrary.kubg.edu/ua/id/eprint/323/1/T_Veretenko_UAV_2012_SP&KO_IPSP.pdf) [in Ukrainian].

5. Martyniuk, O.V. Problemy profesiinoi pidhotovky perekladachiv u pedahohichnykh doslidzhenniakh vitchyznianskykh ta zarubizhnykh naukovtsiv [Problems of professional training of translators in pedagogical research of domestic and foreign scientists]. Available at: https://www.narodnaosvita.kiev.ua/Narodna_osvita/vupysku/15/statti/martinuk.htm [in Ukrainian].

6. Motsar, M.M. (2018). Formuvannia polikulturnoi kompetentnosti maibutnikh perekladachiv z vykorystanniam tekhnologii dystantsiinoho navchannia [Formation of multicultural competence of future translators using distance learning technologies]. *Extended abstract of candidate's thesis*. National Pedagogical University named after Mykhaylo Drahomanov. Kyiv, 25 p. [in Ukrainian].

7. Onyshchenko, M.Iu. (2017). Do pytannia pro strukturu polikulturnoi kompetentnosti maibutnikh perekladachiv [To the question of the structure of multicultural competence of future translators]. *Collection of Research Papers “Pedagogical Sciences”*. Vol. 80 (3). pp. 187–192 [in Ukrainian].

8. Onyshchenko, M.Iu. (2017). Polikultura kompetentnist maibutnikh perekladachiv yak vazhlyva skladova profesiinoi kompetentnosti [Multicultural competence of future translators as an important component of professional competence]. *Bulletin of the T.H. Shevchenko National University “Chernihiv Colehium”*. Vol.148. pp. 108–113. [in Ukrainian].

9. Polishchuk, L. & Pushkar, T. (2019). Formuvannia profesiinoi kompetentsii studentiv spetsialnosti “Pereklad” u sучasnykh umovakh. Podolannia movnykh ta komunikatyvnykh barieriv : osvita, nauka, kultura [Formation of professional competence of students majoring in “Translation” in modern conditions. Overcoming language and communication barriers: education, science, culture]. *Scientific notes*. Kyiv, pp. 440–448. [in Ukrainian].

10. Stepanov, Ye.P. (2010). Problema formuvannia kultury mizhetnichnykh vidnosyn u suchasni pedahohichni nauki [The problem of forming a culture of interethnic relations in modern pedagogical science]. *Education of Donbas*, No. 2. pp. 12–16. [in Ukrainian].

11. Stoliarchuk, L. (2014). Formuvannia polikulturnoi kompetentnosti studentiv u protsesi vyvchennia inozemnykh mov [Formation of multicultural competence of students in the process of learning foreign languages]. *Horizons*. No. 1. pp. 95–99. [in Ukrainian].

12. Cherednychenko, O.I. (2007). Pro movu i pereklad : mova v sotsiokulturnomu prostori, pereklad yak mizhkultura komunikatsiia [About language and translation: language in sociocultural space, translation as intercultural communication]. Kyiv, 247 p. [in Ukrainian].

13. Chernovaty, L. (2002). Osoblyvosti navchalno-metodychnykh materialiv dlia pidhotovky perekladachiv [Peculiarities of educational and methodological materials for training translators]. *Herald Sumy. state university Series: Philological sciences*. No. 4 (37). pp. 184–188. [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 15.10.2024

